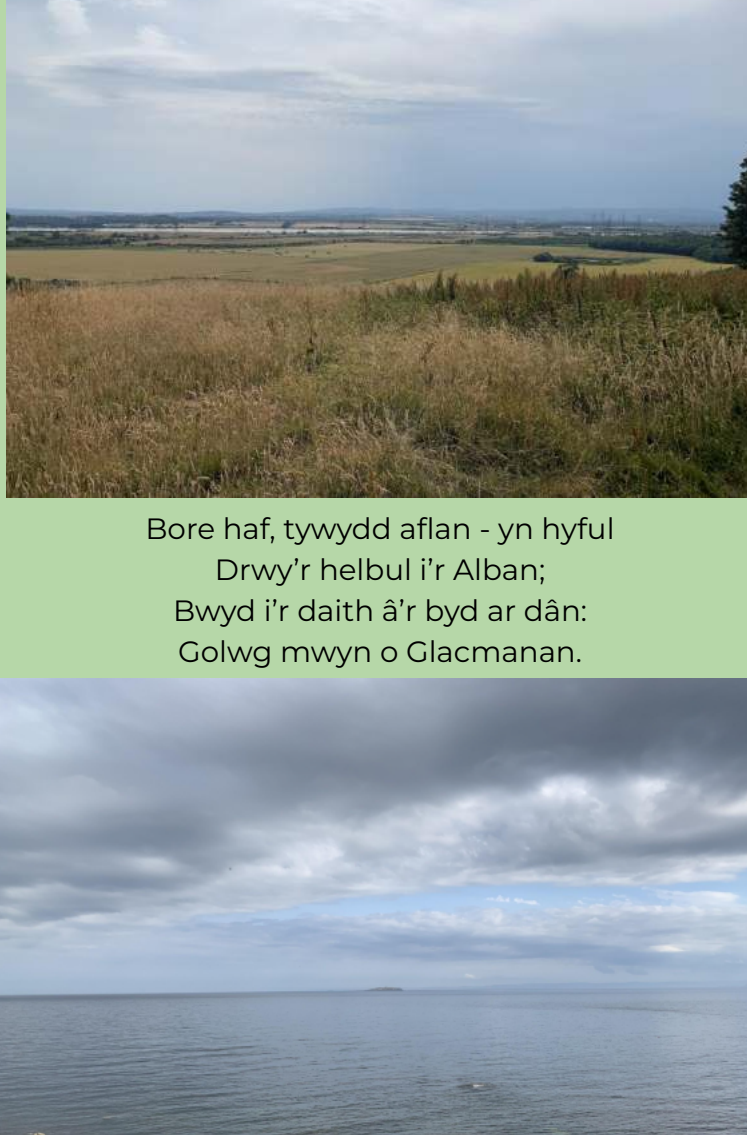
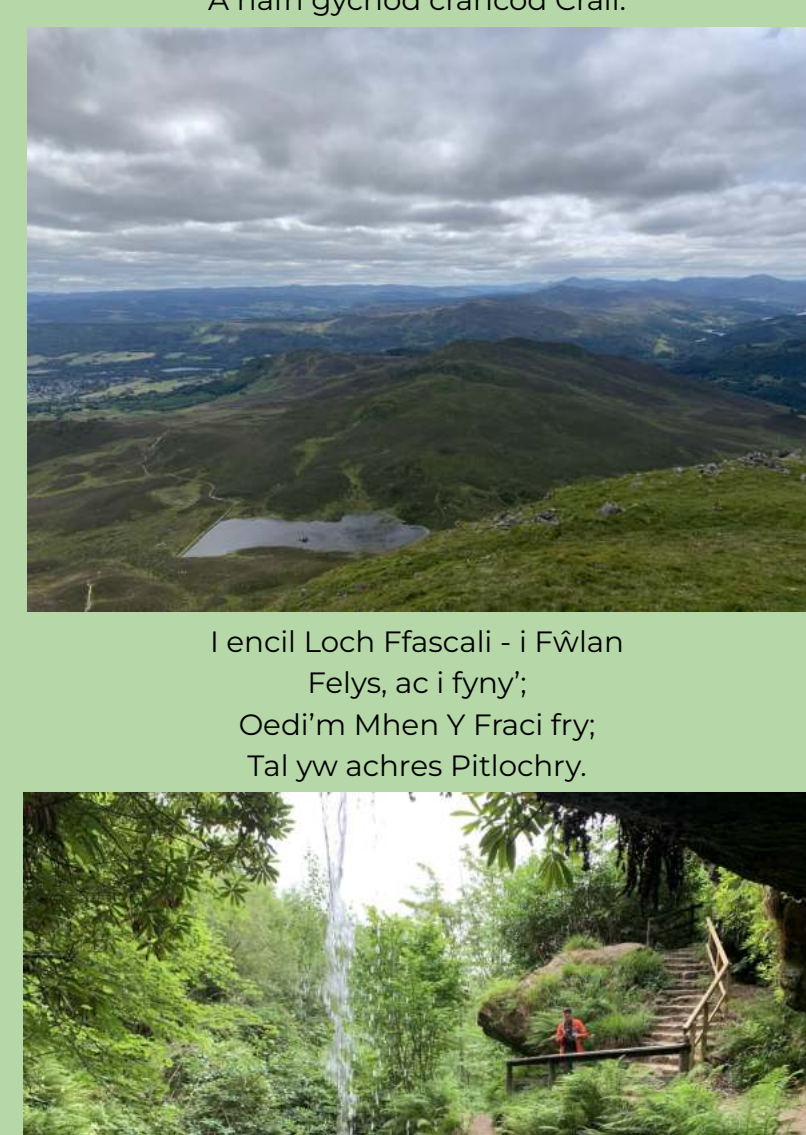

Auchermuchtly

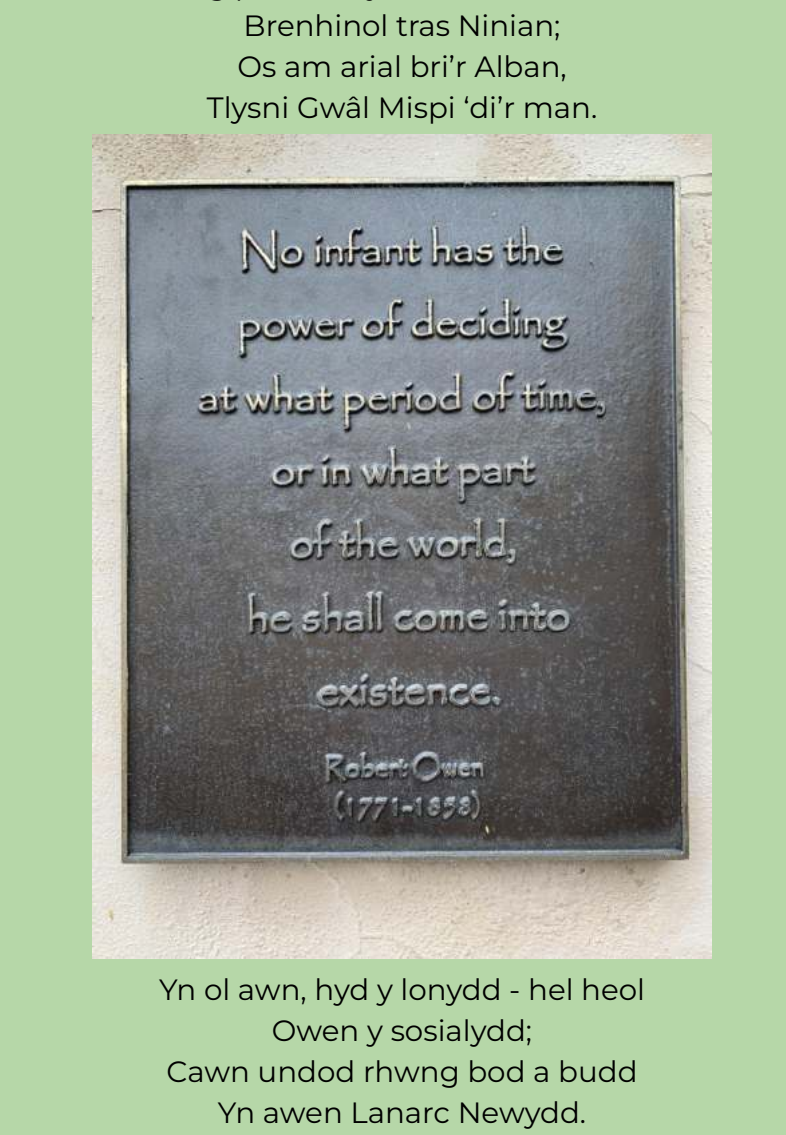
(20220719-23)

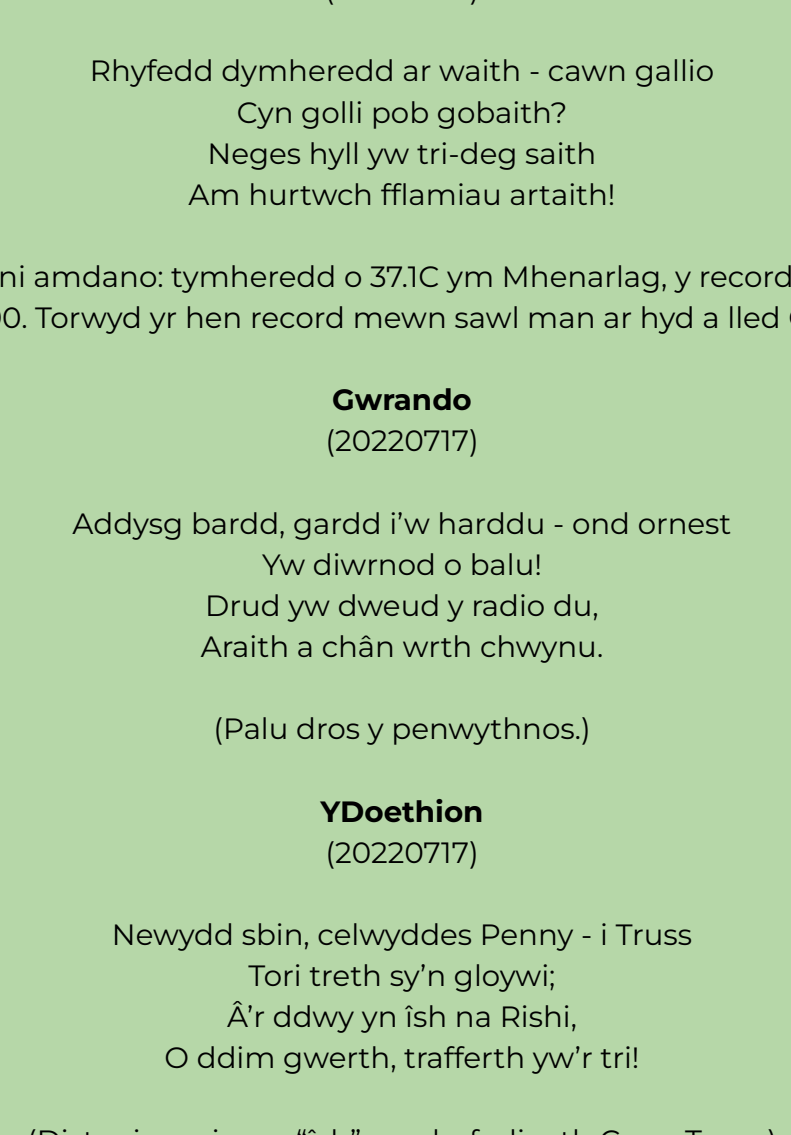
Bore haf, tywydd aflan - yn hyful
Drwy'r helbul i'r Alban;
Bwyd i'r daith â'r byd ar dân;
Golwg mwyn o Glacmanan.

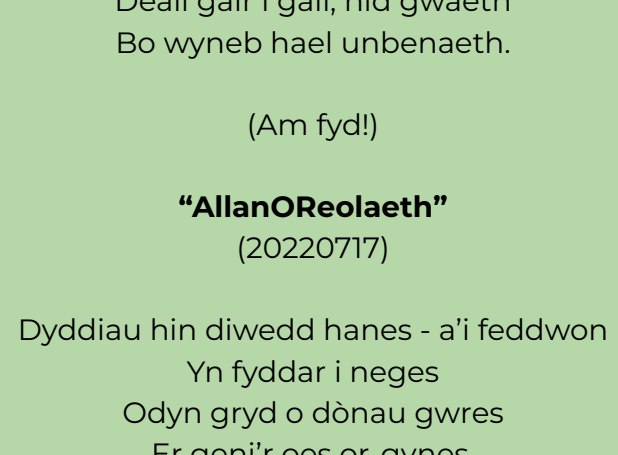
Rhinio swm y môr yn sail - rhanu hedd
Dwyrain Niwc ag arail
Naddwin brechdanau hyddail,
A haf gyhod crancod Craill.

I encil Loch Ffascali - i Fwlan
Felys, ac i fywy;
Oedi'm Mhen Y Fraci fry;
Tal yw achres Pitlochry.

Gollwng pac lawr yn Fâclan - bron hanes
Brenhinol tras Ninia;
Os am arial bri'r Alban,
Tlysi Gwâl Mispî dî'r man.

Yn ol awn, hyd y lonydd - hel heol
Owen y sosialydd;
Cawn undod rhwng bod a budd
Yn awen Lanarc Newydd.

(Teithio i Ffeiff yn y gwres mawr. Mynd i "Craill", sef "caer y graig" neu debyg yn y Gymraeg - a chael "salad" a fachnatwyd fel "dail" gyda'n brechdanau i ginio. Wedyn mynd i Bitlochry, a cherdded i Ben Y Vrackie, ac i Fâclan (Falkland, ger Auchtermuchtly) a cherdded llwybr Mispie Den. A galw yn Lanarc Newydd - lle bu Robert Owen yn weithgar - ar y ffordd adre.)

37.1C

(20220718)

Rhyfedd dymheredd ar waith - cawn gallio
Cyn gollï pob gobaith;
Neges hyll yw tri-deg saith
Am hurtwch fflamiau artaith!

(Record i Gymru boeni amdano: tymheredd o 37.1C ym Mhenarlag, y record blaenorol oedd 35.2C ym Mhenarlag yn 1990, Torwyd yr hen record mewn sawl man ar hyd a lled Cymru heddiw hefyd.)

Gwranddo

(20220717)

Addysg bardd, gardd i'w harddu - ond ornest
Yw diwrnod o balu!
Drud yw dweud y radio du,
Araith a chân wrth chwynu.

(Palu dros y penwythnos.)

YDoethion

(20220717)

Newydd sbin, celwyddes Penny - i Truss
Tori treth sy'n gloywi;
Â'r ddwy yn ish na Rishi,
O ddim gwerth, trafferth yw'r trî!

(Distopia go iawn; "ish" yn nhafodiaeth Cwm Tawe.)

Duw?

(20220717)

Gwan yw hedd gau weinyddiaeth - cysyniad
Aur eiliad realaeth
Deall gair i gall, nid gwaeth
Bo wyneb hael unbenaeth.

(Am fydl)

"AllanOReolaeth"

(20220717)

Dyddiau hin diwedd hanes - a'i feddwon
Yn fyddar i neges
Odyn gryd o donau gwres
Er geni'r oes or-gyres.

(Tymheredd afresymol i fod y penwythnos 'ma.)

Deall

(20220817)

Deor ofn mewn dau neu dri mae cri'r oen
O boen a thrybini;
Bathu nef yw'n gobaith ni,
Yn nyndod gwaddod gwddi.

(Tybed caiff y ddynoliaeth deall, un diwrnod? Neu hwyrach bod 'na ddim byd i'w ddeall?)

32-29a12-13

(20220711)

Gêm un: dechrau slic try'n rhicoc - picil
Â'u pac yn creu hafo!
Gêm dau: rhoi'r ing i'r Sbringboc
Yn siwr, gan greu diawl o sioc!

(Siarad 'da JG drws nesa' heno am y rygbi. Cymru'n maeddu De Affrica yn Ne Affrica am y tro cyntaf erioed, yn yr ail brawf, ar ol dod mor agos yn y prawf cyntaf.)

GwaredDa

(20220709)

Cwymp diegwyddor Foris,
Gwas sor ag uchelgais is,
At gau-newyddu tafly dis - aflan,
Dieflog yw'r dewis.

(Diwedd y trolï siopa, mwyr neu lai, gobeithio!)

Llundain

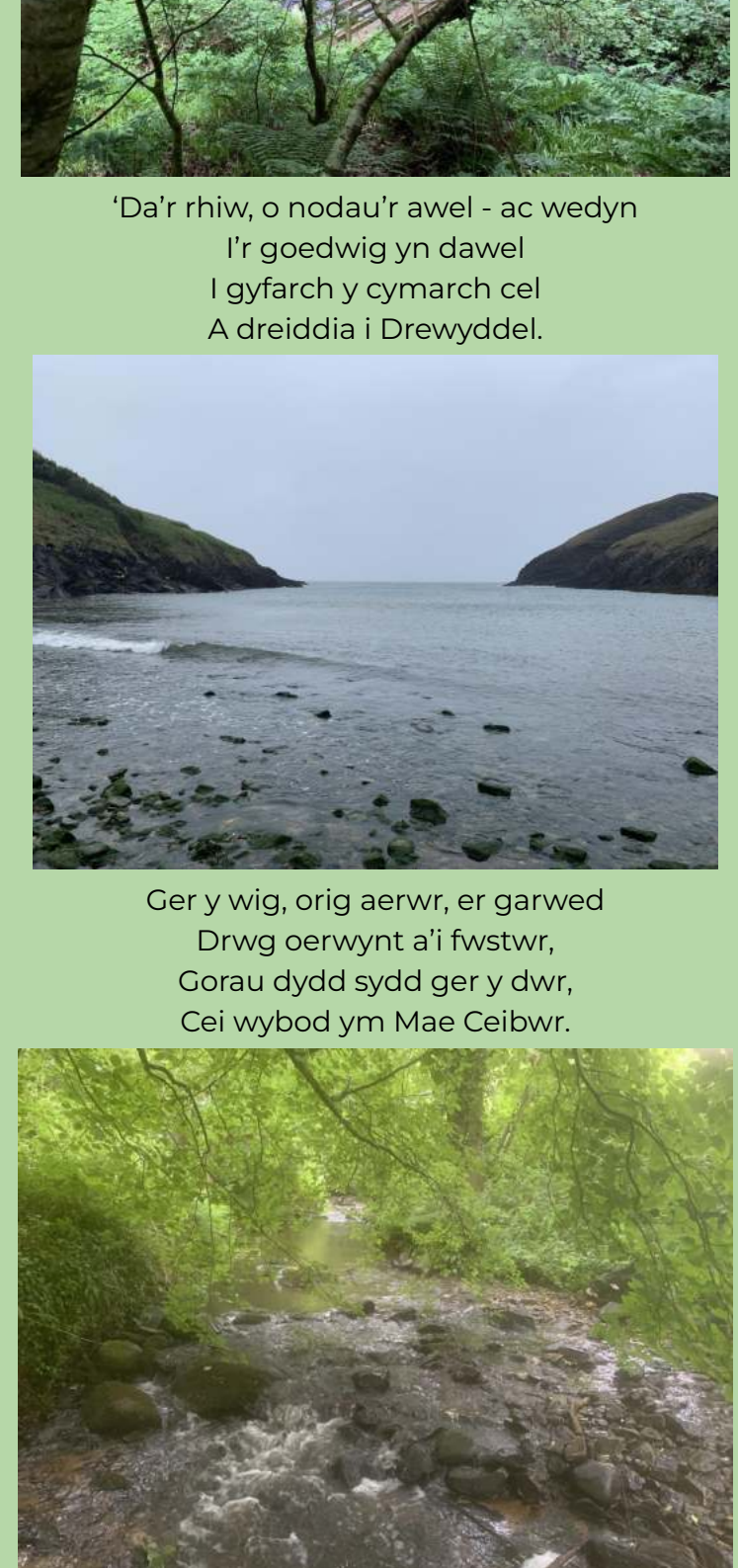
(20220709)

Ar y brig ym mhragdy'r brain - yn nhwrw
Cwm'r siwtiau cywrairi;
Blas trallod dyn 'di Llundain,
Arogl troeth y coeth a'r cain.

(Yn Llundain am y tro cyntaf ers cyn COVID. Cyffro o fod yno, ond teimlad ar yr un pryd fod 'na rhywbeth mawr o'i le.)

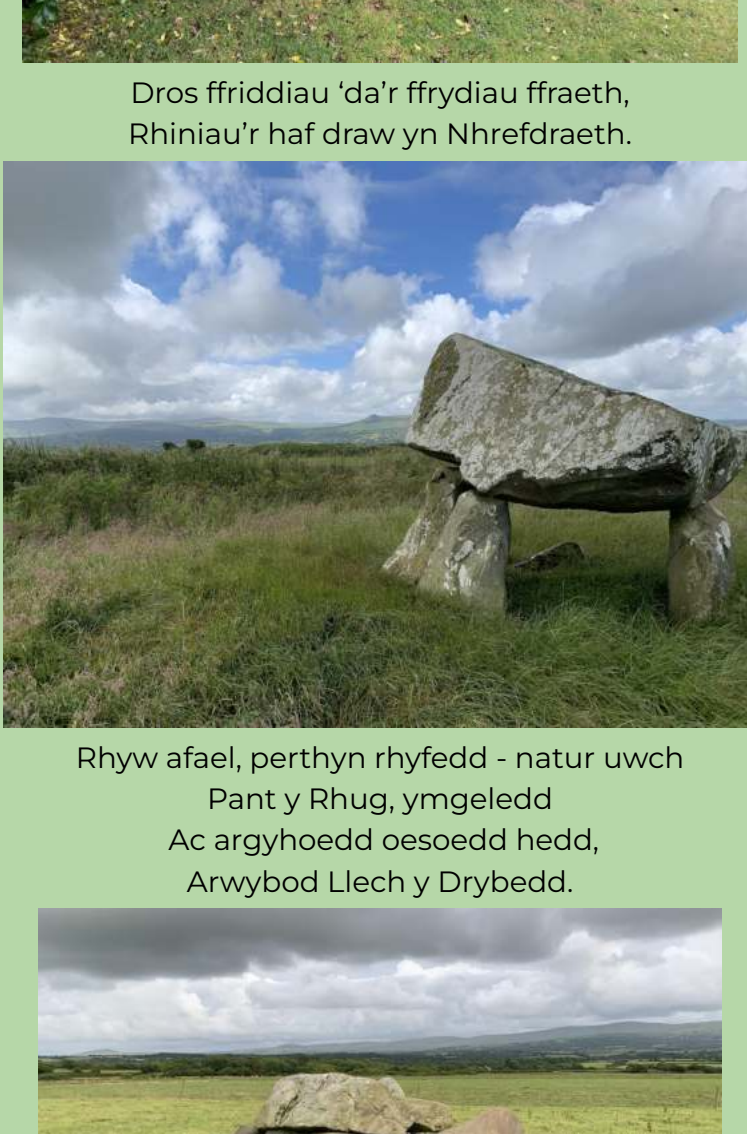
Penfro

(20220625-0703)

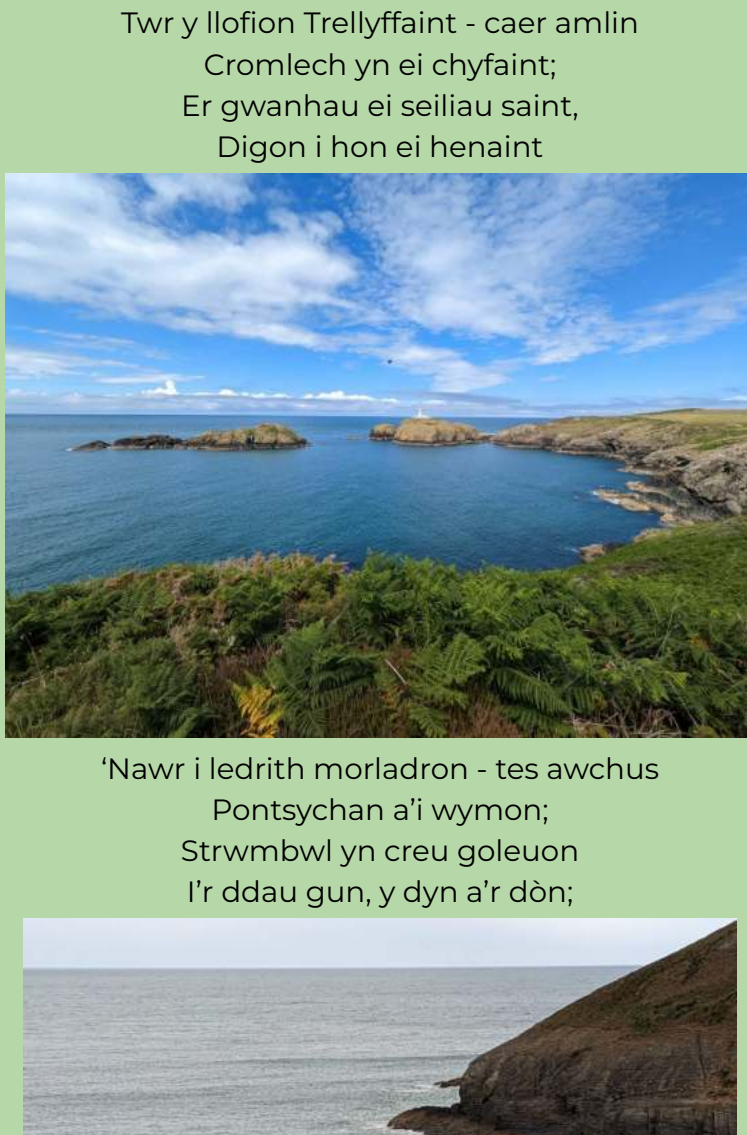

Dyma wynfyd penydd per - gwyll unig
Llanaidd a bodlonder
Oedi'n syn o dan y ser,
Hwn yw nefoedd Nanhyfer.

Dilyn cyron y lonydd, ciliau hedd
Y cloddiau, ar drydd
Heol Trefaes Canol gudd
Ac oedi am gawodydd.

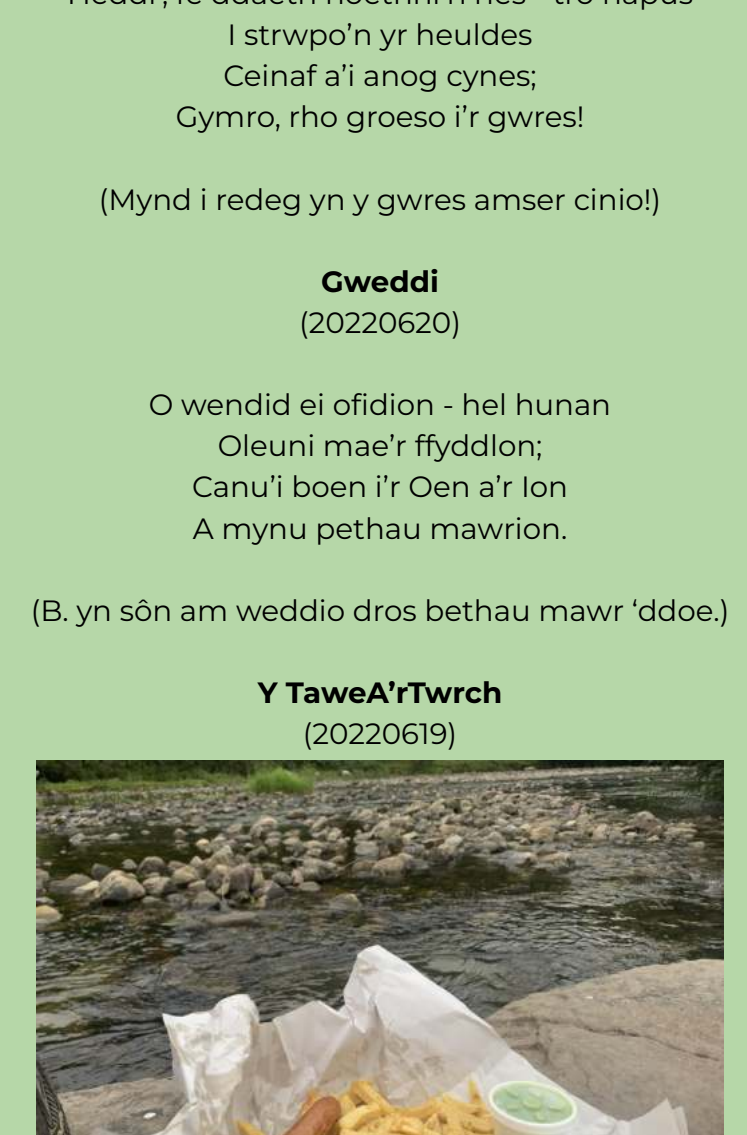
'Stormydd rhuog bu'n hogi hin y din
Denus uwch y weilgi;
Tonog gais trodd llais y lli'
Yn englyn i Carn Ingli.

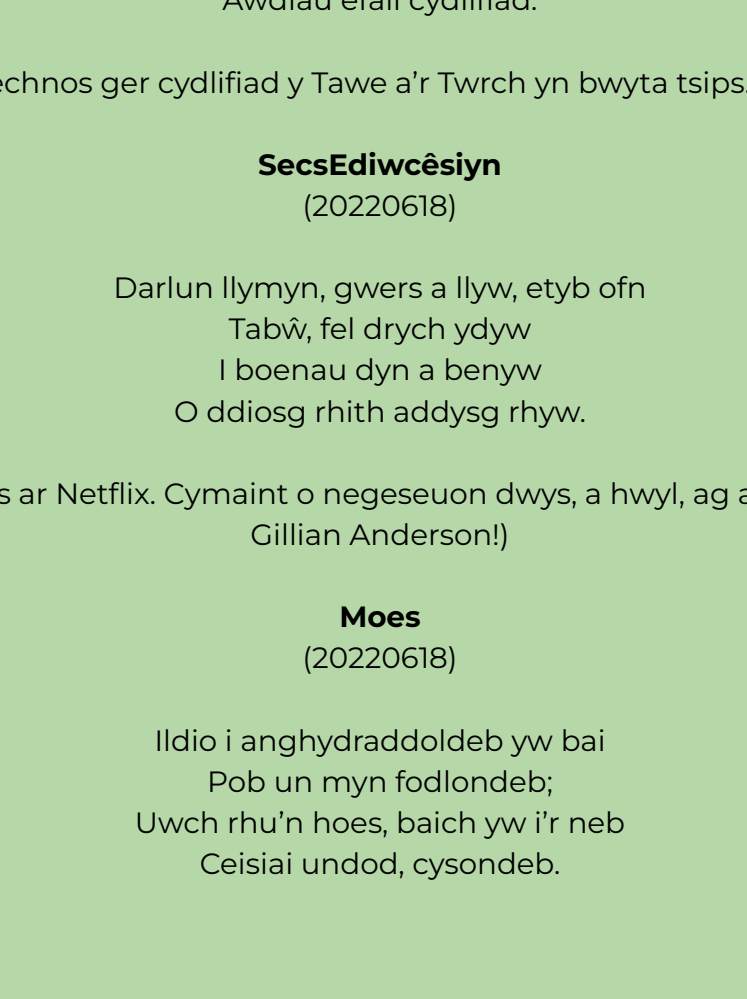
Gwarchodol fyd crud y Crwys - fel englyn
Rhaglun Cwm yr Eglwys;
Eiliad ar fin paradwys
Yw llwybr hoen ger y lli' brwys.

Dyma'n craidd, nefolaidd fan - llanw, thrai,
Cofiai am y cyfan;
Ein hynt fel y gwynt yn gân
Ar wefus Pentre Ifan.

Os am drafael, gafaelog yw hwylo
Hyd hewlydd tra-throellug;
Cer i weld y throeon crog
O'r waun lawr i Langranog.

'Da'r rhiw, o nodau'r awel - ac wedyn
I'r goedwig yn dawel
I gyfarch y cymarch cel
A dreiddia i Drewyddel.

Gery wîg, orig aerwr, er garwed
Drwg oerwynt a'i fwestwr,
Corau dydd sydd ger y dwr,
Cei wybod ym Mae Ceibwr.

Taith osgeidig Y Rhigian
I'r lli', rhed yn glir a glân.

Dros ffriddiau 'da'r ffrydiau ffraeth,
Rhiniau'r haf draw yn Nhrefraeth.

Rhyw afael, perthyn rhyfedd - natur uwch
Pant y Rhûg, ymgeledd
Ac argyhoedd oesoedd hedd,
Arwybod Llech y Drybedd.

Twyr y llofion Trelyffaint - caer amlin
Cromlech yn ei chyfaint;
Er gwanhau ei seiliau saint,
Digon i hon ei henaint

'Nawr i ledrieth morladron - tes awchus
Pontsychan a'i wymon;
Strwmwbl yn creu goleuon
I'r ddau gun, y dyn a'r don;

P'nawn i fwynhau llwybrau'r llyr - hyd wegil
Ceredigion ddifyr,
Dilyn i cefnforl fur
Ym Mwent â blas am antur.

Cnawdol lith y cendelaethau - hafnau
Eu cofnod, twmpathau
Trig-olion, cylchoedd brywsion brau
Cor eigion Pen Y Crugiau.

Byd y morlo, Penfro per - rhod lliwiau'r
Dylluan, a gloywder
Y saint, y llechi a'r ser,
A chlun nefyn Nanhyfer.

(Gwyliau mewn bwthyn rhwng Nanhyfer a Threwyddel.)

Houluent!

(20220621)

Heddi', fe ddaeth noethni'n nes - tro hapus
I strwpo'n yr heulides
Ceinaf a'i anog cynes;
Cymro, rho groeso i'r gwres!

(Mynd i redeg yn y gwres amser cinio!)

Gweddï

(20220620)

O wendid ei ofidion - hel hunan
Oleuni mae'r ffyddlon;
Canu'i boen i'r Oen a'r lon
A mynu pethau mawron.

(B. yn sôn am weddio dros bethau mawr 'ddoe.)

Y TaweA'rTwrch

(20220619)

Hynod lan â blas adloniad - a rhin
Fel gwyn yn natganiad
Aber gwywder, canu gwlad
Awdiau efalli cydlifiad.

(Eistedd echnos ger cydlifiad y Tawe a'r Twrch yn bwyta tsips. Nefoedd.)

SecsEdiwcesiyn

(20220618)

Darlun llymyn, gwers a llyw, etyb ofn
Tabŵ, fel drych ydyw
I boenau dyn a benyw
O ddiosg rhith addysg rhyw.

(Gorffen gwylio'r gyfres ar Netflix. Cymaint o negesauon dwys, a hwyl, ag actorion ifaine gwych! A Gillian Anderson!)

Moës

(20220618)

Ildio i anghydraddoldeb yw bai
Pob un myn fodlondeb;
Uwch rhu'n hoes, baich yw i'r neb
Ceisiai undod, cysondeb.

(Darllen am Geidit a'r llywodraeth ddiglywylydd yn Llundain.)

Gras

(20320617)

Gras yw dawn gorosti dydd, heb enyd
I boeni am drywydd;
Nefoedd o gadw'n ufudd
Ar y daith rhwng faith a ffydd.

(Ffordd yn y byd maen bosib bod miliynau yn byw mewn heddwch drwy'r byd, er gwaethaf y newyddion dyddiol dfflas.)

Hiraeth
(20220608)

Ymdrech ddyfal cynal coed
Anghyнес anwes henoed
O gyfarch llu atgofion
Dwy law'n dal, â'r chwedlau'n don.

Rhanu sawr o'r un seren
Hwsaidd, dau braidd o'r hen bren;
Disgleirdeb puwr llyw'r lleuad,
A breuddwydion meillion mad.

Ein hynodiaeth yn nodrefn
A grwgnach dwy glifach gefn;
Tiriondeb, undeb drwy iaith,
Nerth ac aberth, a gobaith.

Er cnaudd, er ffawd a ffwdan,
Mae'n fwyn mewn mwy nag un man.

(Gadael tŷ B. ym Mhraha am y bwthyn, a theimlo hiraeth.)

211-148

(20220607)

Blin pob Tôr'n moelyd dis - yn dial
Yn dawel â'i ddewis;
Llygredig rheithgor Boris
Degoes, ni chwymp moes dim is.

(Y celwyddwr BJ yn enill pleidlais o ddiffyg hyder, a cholli ei blaid ar yr un pryd.)

1-0

(20220607)

'Nawr curo ofn, herio cryd - herio criw'r
Wcraïn, cewri'r ysbryd;
Dal yn dynn, naw deg munud
I wŷr y bêl guro'r byd.

(Cymru'n maeddu'r Wcraïn, er gwaethaf y teimladau cymysg.)

Kozi Hrádek

(20220606)

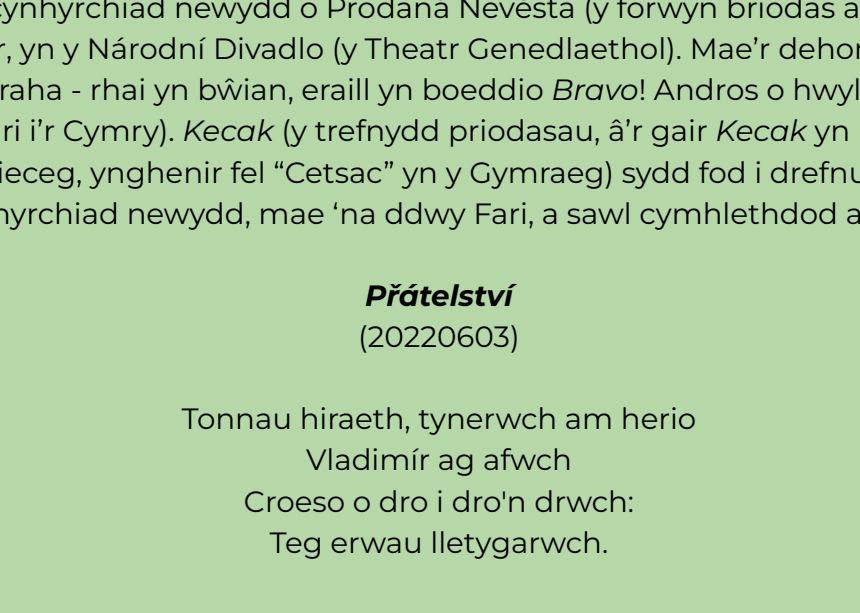

Awydd am y crefydd craidd - a ffynon
Ton cyn-Brotestanaidd;
Unol brawf gwerinol braidd
Goruchaf foes, oes Hwsaidd.

(Ymweld ag un o gadarnleoedd Jan Hus a'i ddilynwy'r tua 1400.)

Výlet

(20220604-05)

Ein gorchwyl mynd i gyrchu - hoen 'di cân
Llund car yn parablu
Hoff gecadni cwmni cu,
Awchwn am Jižní Čechy.

Â chynau hwy! ym Mechný, rhodio'i
Gozi Hrádek, siwrne
Is tyrau Konopisté,
'Da Šárka a Libuše.

(Ym Mechný gyda A, B, E a J. Bwyd ar y ffordd yn Nhábor. Ymweld â theulu Kva. (J, J a P) yn gyntaf, wedyn â theulu Kal. (J, L, P, P, R, R). Bwyta gormod! Cysgu'r nos ger Tabor, wedyn ymweld â Kozi Hrádek, Milevsko a Konopíste cyn troi am adre. Dwy ddynes ddychmygol yn hanes sefydlu'r genedl Tsiec oedd Šárka a Libuše - mae cerfuriau ohonynt yng ngerddi Vyšehrad. Wedi treiglo geiriau Tsieceg eto; mae'n teimlo'n fwy naturiol!)

Prodaná Nevěsta

(20220603)

Jeník â nod: priodi - ac atsaln
'Rhen Cecak yn corddi;
Newydd nydd a'n drysodd ni:
Un forwyn, ond dwy Fari!!!

(Mynd i weld cynhyrchiad newydd o Prodaná Nevěsta (y forwyn briodas a werthwyd, gan Smetana) neithiwr, yn y Národní Divadlo (y Theatr Genedlaethol). Mae'r dehongliad wedi corddi'r dyfroedd yn Mhraha - rhai yn bŵian, eraill yn boeddio Bravo! Andros o hwyll! Jeník sy'n priodi Maruška (sef Mari i'r Cymry). Kecak (y trefnydd priodasau, â'r gair Kecak yn meddwl "dyn sy'n malu awyr" yn Tsieceg, ynghenir fel "Cetsac" yn y Gymraeg) sydd fod i drefnu popeth. Ond yn y cynhyrchiad newydd, mae 'na ddwy Fari, a sawl cymhlethdod arall!!!)

Přátelství

(20220603)

Tonnau hiraeth, tynerwch am herio
Vladimir ar afwch
Croeso o dro i dro'n drwch:
Teg erwa'u lletyggarwch.

(Y weriniaeth wedi croesawr dros 350 mil o boblogaeth Wcraïn ers ddechrau'r rhyfel. Ymweld â pharc Přátelství (brawdgarwch) rhwng Strážkov a Prosek yddoe; hyfryd.)

Běhání

(20220601)

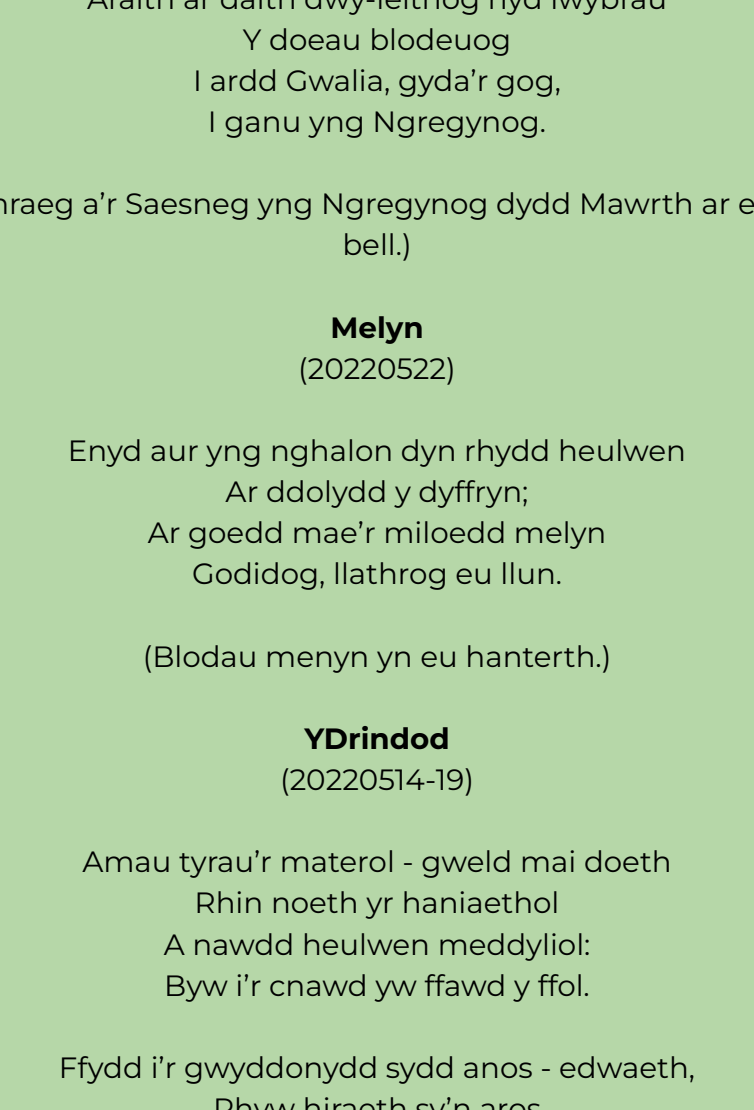
Bore glân, af amdani - arlwy haul,
Awyr las yn gwmni;
Nodaf wena'u Podvíní
O fryn hen Prosek â'i fri.

Yn y man, Vysočany - yn ebrwydd
Hyd lwybrau u dráhy;
Ond yn ol rhaid anelu,
I fron clogwyn Prosek fry.

(Rhedeg o Strážkov i lawr y bryn i Vysočany ger llywybr y babsle!, ar hyd Park Podvíní ac yn ol drwy hen Strážkov.)

Ve Městě

(20220531)

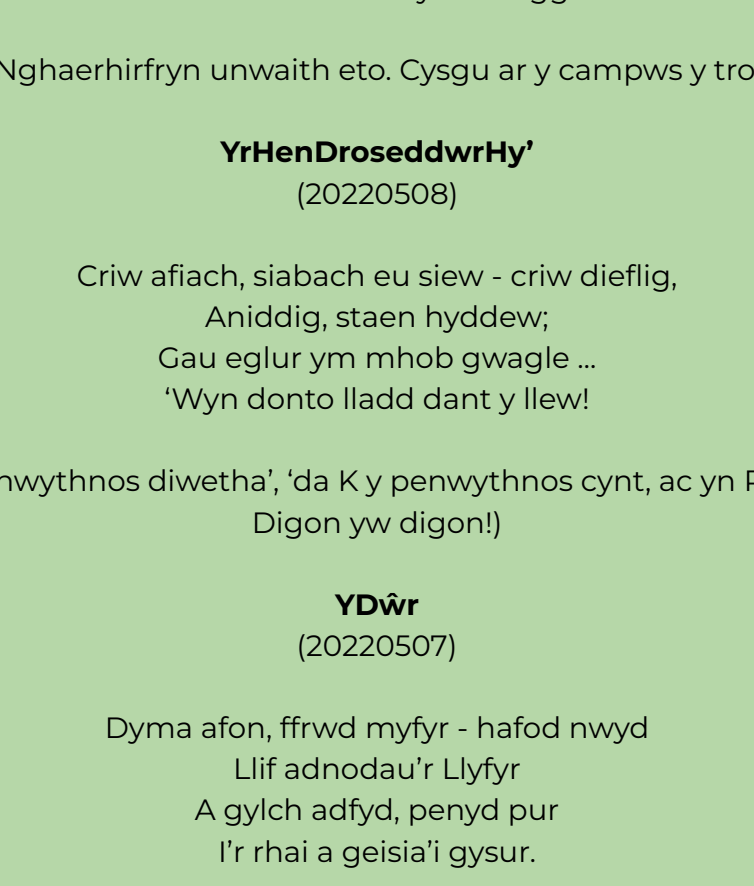

Procházet unwaith eto - crwydro craidd
Euraidd Pražské jaro;
Dylad treftad ar bob tro
I'r most o Staré Město.

(Cerdded yddoe gydag El. a J, am goffi a theisen yng nghaffi Světozor! Ystyr procházet yw "mynd am dro", Pražské jaro yw "Gwanwyn Praha", y most yw "pont", sef Pont Siôr, a Staré Město yw'r "hen dref").

JeštěJednou

(20220530)

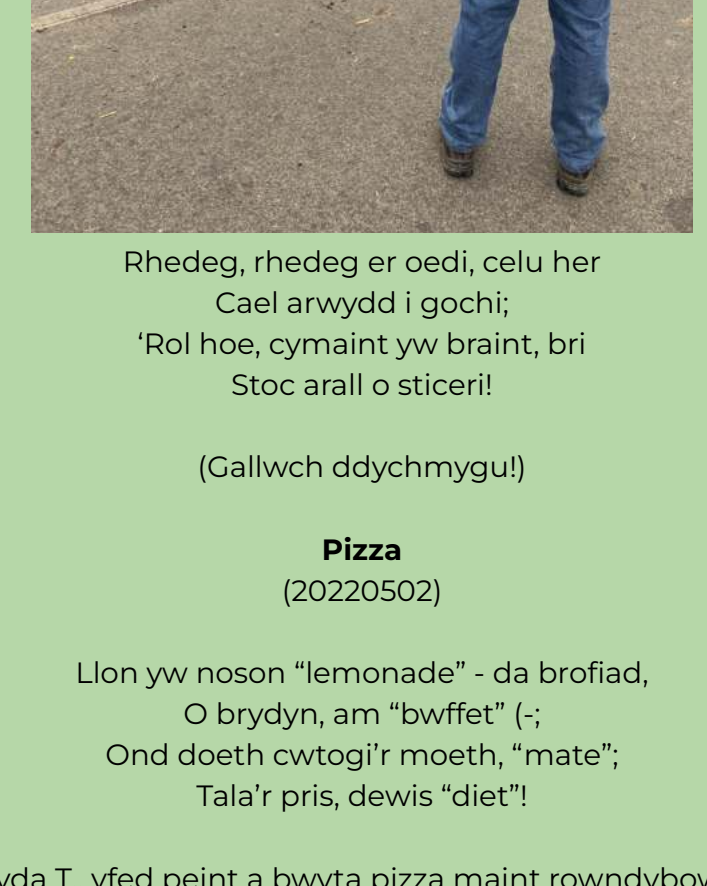

Ail-godi mae bri hen Braha'n rhodwydd
I'w rhedeg yn nghyngan,
Rhythmau ac odiau'r goedlan
Glyd, ym myd yr adar mân.

(Diwrnod cyntaf ym Mhraha. Mynd i redeg o glych coedlanau hen Strážkov, â'r adar yn eu hwyliau.)

Cestování

(20220529)

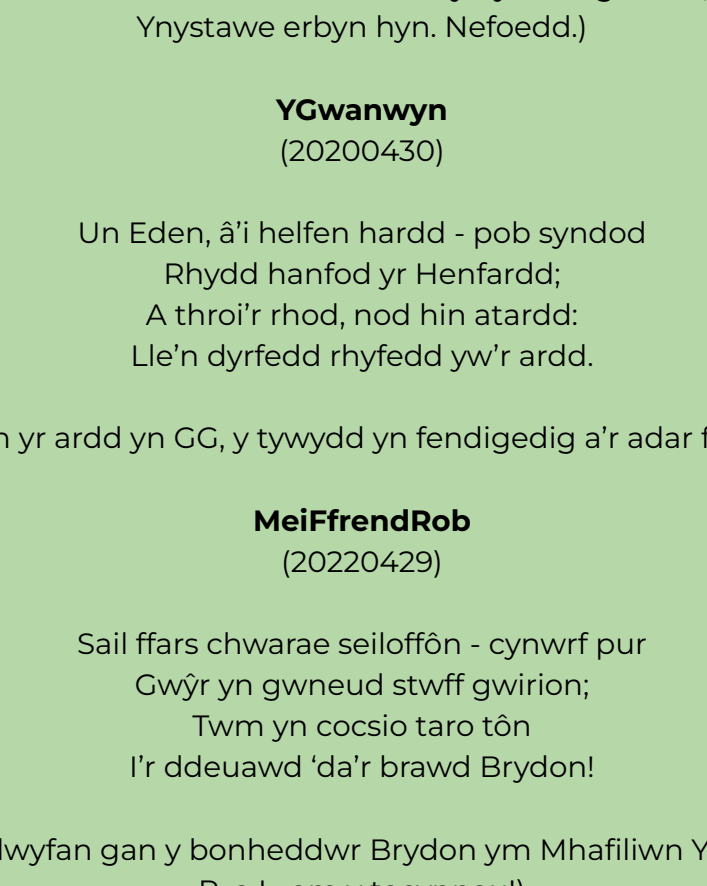

Eto i bau'r autobahn - o yru
Dros Ewrop yn gyfan,
Hynod aes cysgod Jasan,
Eli oes yw'n Skřiván lân.

(Mynd i'r maes awyr ym Manceinion erbyn 9.30yb dydd Iau. Mynd drwy'r ciwiau i gyd. Bron â mynd i mewn i'r awyren, ag EasyJet yn canslo popeth oherwydd rhyw "system crash". Aros am oesoedd i gael mynd nol drwy "passport control", a nol bagiau. Wedyn T yn dod i fynd â ni adref. Cyraedd gartref am 6yh. Ag anogaeth T a K, bwcio Eurotunnel, trefnu yswiriant ayyb â llwyth o help gan T ac E. Gadael Rhuthun 9yh. Yn yr hotel ger Folkestone am 1.30yb dydd Gwener. Codi am 6yb, dal tren 7.20yb. Gyru drwy'r dydd drwy Ffrainc, Belg a'r Almaen i'r Weriniaeth Tsiec. Cyraedd y Weriniaeth am 7.30yh, a'r bwthyn yn Skřiván am 9.15yh!! Roedd wirioneddol yn hwy!)

Gregynog

(20220527)

Araith ar daith dwy-ieithog hyd lwybrau
Y doesau gyda'r gog,
I ardd Gwalia, byde'r gog,
I ganu yng Ngregynog.

(Rhoi sgwrs yn y Gymraeg a'r Saesneg yng Ngregynog dydd Mawrth ar eithafon a synhwyro o bell.)

Melyn

(20220522)

Enyd aur yng nghalon dyn rhydd heulwen
Ar ddolydd y dyffryn;
Ar goedd mae'r miloedd melyn
Goddidog, llathrog eu llun.

(Blodau menyyn yn eu hanterth.)

YDrindod

(20220514-19)

Amau tyrau'r materol - gweld mai doeth
Rhin noeth yr haniaethol
A nawdd heulwen meddyliol:
Byw i'r cnawd yw ffawd y ffol.

Ffydd i'r gwyddonydd sydd anos - edwaeth,
Rhyw hiraeth sy'n aros
Am eilioes, oed "oes" nid "os"
Gan hel egin y logos.

(Roger Penrose yn siarad am y tair gyfrinach fawr. Paham mae'r byd ffisegol, ein "bod" meddyliol, a chysondeb mathemateg "haniaethol" yn bosib, ac yn cyd-dynu? Mae'n weddol amlwg na fyddwn fyth â'r gallu i ateb y cwestiynau yma.)

BoreSadwrn

(20220514)

Af i weld y byd fy hun - oed elan,
Hyd lonydd y dyffryn;
Ar pen taith, cywaith y cun:
Am hoen o flodau menynt!

(Yr amser hynr o'r flwyddyn eto.)

Campws

(20220511)

Gwawl hud yr addysg wledig - dyma goed
Dail oed oleuedig;
Crwydro parth rhwng garth a gwig:
Saib i olrhain cwys Bairrig.

(Yng Nghaerhfryn unwaith eto. Cysgu ar y campws y tro 'ma.)

YrHenDroseddwrHy'

(20220508)

Criw afiach, siabach eu siew - criw diefflig,
Aniddig, steu'n hyddew;
Gau eglur ym mhob gwagle ...
'Wyn donto lladd dant y llew!

(Tynu DYLI yn GG y penwythnos diwetha', 'da K y penwythnos cynt, ac yn Rh y penwythnos hwn! Digon yw digon!)

YDŵr

(20220507)

Dyma afon, ffrwd mlyfyr - hafod nwyd
Llif adnodau'r llyfr
A glych adfyd, penyd pur
I'r rhai a geisia'i gysur.

("Y mae afon ...", a meddwl am gyfarfod ymddiriedolwyr y capel nos Fercher. Ofni am y dyfodol, ond gweld ar yr un pryd taw dim ond un ffordd erys yn y pen draw.)

YC

(20220502)

Rhedeg, rhedeg er oedi, celu her
Cael arwydd i gochi;
'Rol hoe, cymaint yw baint, bri
Stoc arall o sticeri!

(Gallwch ddychmygu!)

Pizza

(20220502)

Llon yw noson "lemonade" - da brofiad,
O brydyn, am "bwffet" (-);
Ond doeth cwtogi'r moeth, "mate";
Tala'r pris, dewis "diet"!

(Lawr yn GG gyda T., yfed peint a bwyta pizza maint rowndybowt, wedi stwffol!)

YGalon
(20220501)

Y gwir unig elir galon, o waith
Fedi o faeth yn gyson;
Bodiad cariad yn curo'n
Freisgla'n, yr hunan yw hon.

(B. yn sôn am "galon" ffisegol a'r galon "metaffisegol" heddi'.)

YCnel

(20220501)

Heno, mudwn i'r anwel - awn i bau
Ein doeau, sain dawl
Hyglær, ffrwd argae'r dirgel;
Sawr rhiniog nos yr hen gnel.

(Mynd ar y beic o'r Gnoi i ben arall Pontardawe ar hyd yr hen gamlas; mae modd cyraedd Ynystawe erbyn hyn. Nefoedd.)

YGwanwyn

(20200430)

Un Eden, â'i helfen hardd - pob syndod
Rhydd hanfod yr Henfardd;
A thro'i'r rhod, nod hin atardd:
Lle'n dyrfedd rhyfedd yw'r ardd.

(Gweithio yn yr ardd yn GG, y tywydd yn fendigedig a'r adar fel bacinfrac.)

MeiFfrendRob

(20220429)

Sail ffars chwarae seiloffôn - cynwrf pur
Gwŷr yn gwneud stwff gwrlion;
Twm yn coccio taro tôn
I'r ddeuawd 'da'r brawd Brydon!

(T. yn cael ei wahodd i'r llwyfan gan y bonheddw'r Brydon ym Mhafiliwn YRhyl nos Fercher! Diolch i R. a L. am y to cynnau!)

CarneddYFiliast

(20220424)

Siwrnai awengar f'arfedd - unig gam
O Flaen y Cwm, erwedd
O ryddhad, am wlad, am wledd
Uwchben gwernen i'r garnedd.

(Parcio ger fferm Blaen y Cwm, nepell o Gwmpenaner, a cherdded i Garnedd y Filiast.)

DifodiantHipo!

(20220422)

A-men 'nawr lle bu mwynhau ag hipo'n
"Caput" yn ei ddarnau;
Dros y ffens i dras y ffau
Gwel eigion o benglogau.

(Yr anifeiliaid yn Sŵ A. bellach fel "trôffis" rhyw heliwr wedi bod yn Affrica: penglogau'n hongian o'r sied!)

YTrydyddBydd

(20220417)

Coelliaf ras gŵr Calfari, ond caled
Coelio'i atgyfodi;
Er hyn, fe sy'n gwirioni:
Mae yn fyw, mae ynof i.

(B. yn trafod ystyr a dehongliad y Pasg.)

CyfrifBendithion

(20220416)

Argae'r rhod ar fore gras yw eli
Gŵen heulwen o'n cwmpas;
Erwa'u gwyrdidion rheg urddas;
Arlwy hoff o awyr las.

(Mynd i Langwyfan ar y beic.)

YFfordd

(20220416)

Edrych am well na bydraith! Ffordd Postol,
Min heol anhywaith;
Â gafael hoen ogof iaith
Wynebi pob anobaith.

(Meddwl am y Pasg, a geiriau'r Datguddiad: "Wele, yr wyf yn sefyll wrth y drws ac yn curo; os clyw rhywun fy llais ac agor y drws, doff i mewn ato, a bydd i ddau ohonon yn cydwyta gyda'n gilydd." Mae ystyr "llaith" hefyd yn cynwys "marwolaeth" neu "difodiant".)

DynDa

(20220415)

Trwy ei weithiau y'n trwytha - â geiriau
A doniau y'n dena,
Yn dirion fe'n deora:
Cans cyfoeth dyn doeth dyn da.

(Meddwl am y Pasg.)

Diawles

(20220415)

Cythrel yw'r Patel tila - hynod dwp,
Patel myn ddfifetha.
Trais rhoi gŵr heb lais â'i "bla"
Yn ei wendid i Rwanda.

(Polisi'r "llywodraeth" Brydeinig ar "aliforio" y problem mewnfydwyr yn hollol ffiaidd.)

EdrychLan?

(20220414)

Oenig wrth odrô'r mynydd yw y gwas

A geisia arweinydd,
Un â dawn i gario'r dydd;
Ac anfad, gwaltch a genfydd!

(Arweinyddiaeth warthus yn Llundain; yr ymgais i ddanfoni ffooduriaid i Rwanda yn hollol wallgof ac anfoesol. Liz SR yn defnyddio'r gair "cenfydd" mewn twit yn cyfeirio at ffyliaid Llundain.)

YrArglwyddYwFyMugail
(20200411)

Dychan rhyw bagan yw'r bugail - creu drys,
Cryd rheswm ei gynsail;
Nefoedd yr uwch-anifail
O wiriondeb heb ei ail!

(Meddwl am yr adnod uwch y pwlpud ym Mhendref yn ystod y gyngerdd - wych! - nos Sadwrn. A meddwl am y syniad mai rhyw efelychiad cyfrifiadurol yw "bywyd" i gyd.)

YDarlun
(20220409)

Nadir hil, hil meidrolyn - nod dynsawd,
Dawnsio ar y dibyn;
Yng ngŵydd yr ansicrwydd syn,
Ein harf yw dwy law'n erfyn.

(Canu trefniant newydd o'R Darlun yn y côr nos lau.)

Dihareb
(20220409)

O bwys taer yw pob stori - rhagluniaeth
Rhag lonydd anialdir;
A'r geiriau sy'n rhagori?
Rhaerau'r co', gwario'r gwir.

(Rhoi sgwrs ymhen pythefnos, eto ar bŵer geiriau.)

YOH
(20220406)

Clydfan ac encill adfyd - er y gwad
A'r gwawdio alarllyd,
Er argoel ac oer ergyd,
Y mae hon yma o hyd.

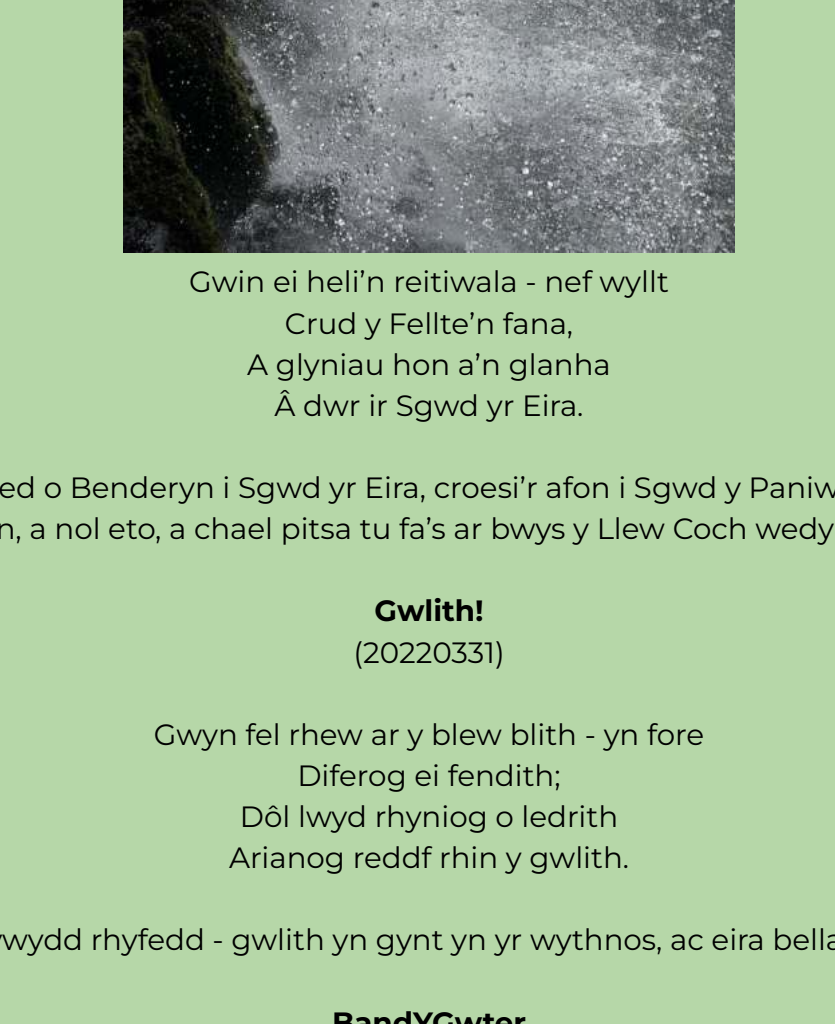
(Alaw a geiriau "Yma o hyd" yn styc yn y pen ar ol i Dafydd Iwan ganu ar ddechrau gêm Cymru'n ddiweddar.)

Ie!
(20220404)

Creu twrw mae'r hwntw, hwrê! A'i nod
Llaw'n hyder: creu bore
Coch, â'r gwario'n lliwio'r lle,
Gwawrddydd awydd dros Ie!

(Mwy o sticys YesCymru yn Ystalyfera na Rhuthun ar hyn o bryd, ddywetswn i.)

CaregCenen
(20220403)

Hanes ein hil is y nen - rhyddid tro
Hyd ffordd Trap fel coflen;
Pen draw'r stryd i'r byd uwchben,
Orig gain Careg Cenen.

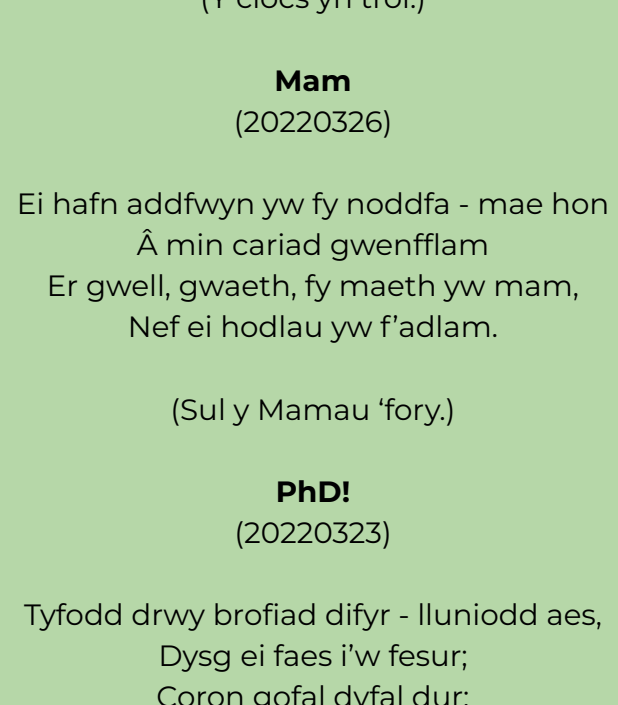
(Mynd 'da J. i Gareg Cenen. Troi tuagat Trap yng Nglanaman, a wedyn troi eto tuagat Capel Gwynfe. Cerdedd heibio Llygad Lluchwr, lan at y castell a nol drwy fferm Brondai, â'r carneddau yn y pellter ar ben y Mynydd Du.)

Syched
(20220402)

O ddilyn y glyn a'r glais a'i lonydd,
Cyflawnwn ein bwrfaïs;
Cawn y dre'n llawen ei llais;
Awenlyd Strydadrnylais.

(Cerdedd 'da J. i Dafarn Y Gough am disgled o goffil)

OBenderyn
(20220402)

Gwin ei heli'n reitiwala - nef wyllt
Crud y Felte'n fana,
A glyniau hon a'n glanha
Â dwr i'r Sgwd yr Eira.

(J a finai'n cerdded o Benderyn i Sgwd yr Eira, croesi'r afon i Sgwd y Paniwr, Clungwyn Isaf a Chlungwyn, a nol eto, a chael pitsa tu fa's ar bwys y Llew Coch wedyn! Nefoedd.)

Gwlith!
(20220331)

Gwyn fel rhew ar y blew blith - yn fore
Diferog ei fendith;
Dôl lwyd rhyngiog o ledrith
Arianog reddf rhin y gwlith.

(Tywydd rhyfedd - gwllith yn gynt yn yr wythnos, ac eira bellach!)

BandYGwter
(20220328)

Anurdd ein ffyrdd yw'r affêr - glanhawr
Glan heol sy'n adfer;
Halibalw'r twrw ter,
Undeg wyt, band y gwter.

("Band Y Gwter" oedd yr ymadrodd gartref am y lori glanhau / brwsio heolydd. Un ohonynt wrthi ger Scott House y bore 'ma!)

NoslauDiwethaf
(20220327)

Sgiliau gwyrthiol ffwtbol dyn ffêl - cic rhydd,
Cic crwm teg ei anel;
A'i gernod am y gornel,
Cymro di-droi, boi 'di Bêl!

Tawelwch
(20220327)

Un nos gwyn gwylyn o gân - cau astud
Acwstig, ymddiddan
Lle unig, eglwysig lân:
Llyn gofel yw Llangwylan.

(Huw W. bas yn dweud mai Llangwylan oedd cyngerdd orau'r Philharmonics, a mynd yno am sbon ar y beic y prynhawn 'ma.)

NewidYCloc
(20220327)

Amserol ffrwgwd, siwd sioc - heb gried
'R hen ger'ed am guro
Cur hŷf, tic-toc creu hafoc
Hedog glais: newid y cloc!

(Y clocs yn troi.)

Mam
(20220326)

Ei hafn addfwyn yw fy noddfa - mae hon
Â min cariad gwenfflam
Er gwel, gwaeth, fy maeth yw mam,
Nef ei hodlau yw f'adlam.

(Sul y Mamau 'fory.)

PhD!
(20220323)

Tyfodd drwy brofiad difyr - lluniodd aes,
Dysg ei faes i'w fesur;
Coron gofal dyfal dur:
Hoen ei ddethol yn ddoethur!

(T. wedi llwyddo yn ei arhollad "feifa" 'ddoe!)

GerYLan
(20220323)

Dynes hardd o dan y sêr - anwlyd
Na welais ers amser;
Heb ei hail ar noson bêr,
Fel tlysyn cun deil Conder.

(Nôl yn y brifysgol am y tro cyntaf ers dwy flynedd, a bwrw'r nos yng Nghonder fel arfer.)

Hafysrac
(20220320)

Olyniad sy'n caloni - cil coediog
Clywedog, cael oedi;
Dianc amnad ein cwmni'n
Eiliad bêr 'da Lédi B.

(Cerdedd cylch Ledibaglys yn ôl taith R&L, gyda J&Kd. Tywydd bendigedig, a finai'n cario D ar fy nghefn yr holl ffordd.)

Teulu
(29229319)

Amhrisiadwy nerth perthyn - câr hynod,
Diamod pob dymun;
Heulog wên fy ngheulu gwyn
Fel gras o flagur rhosyn.

(Disgw'l mla'n i K. ddod am y penwythnos.)

Marwhad
(20220314)

Aer a thrais fel wyrld-wor-thri didrugar
Â'r llesgar yn llosgi;
Lladd gwlad mewn cad er codi
Llen haearn, m'y'n uffarn di!

(Hanes yr Wcrain yn gwaethygu.)

Rhyfel
(20200314)

Troi y pethau gorau'n gur - daw gfael
Digofaint yng ngwewyr
Dyddiau gwarth gweithredoedd gwŷr
Â'u bryd ar fwrddo'u brodyr.

(Hanes yr Wcrain yn dorcalonus. B. yn darllen Salm 46 'ddoe.)

YStydi
(20220314)

Hylyw pob drws a dolen - bonws haedd
Pob un sillf 'rol asfer;
Gwiw eilliad pob asgellen,
Cwerth y byd yw pryd y pren.

(Owneud cypyrddau a silffoedd ym M. gyda T. y penwythnos cyn diwethaf, ond wedi bod yn araf deg wrth englyna amdanol!)

YnYGwyl
(20220313)

Mae heno gras amynedd, naws y nos,
Hanesog fodlonedd;
Naws a-men 'nawr, cans mewn hedd
Daw deall hud y diwedd.

(Meddwl am yr Wcrain, a theimlo'n hen.)

YBerth
(20220313)

Dewis tacluso'r diserth - O ofid!
Â'r tyfiant mewn trafferth;
Difyr yw pos adfer perth,
Nwyf troi'r llanast yn hyferth!

(Lawr yn GG gyda T. yn cymoni'r berth cyn y tyfiant newydd.)

ErCof
(20220307)

Croes er osgoi necrosis - unigryw
Ffordd mab Duw yw dewis
Ar y pren i dalu'r pris
Am naws ein hanamnesis.

(B. yn sôn am y swper olaf a'i oblygiadau.)

Paham?
(20220220-20220306)

I fwg o "ddiarfogi" - eiliad maedd
Vladimir, halogi;
Greddf anwraidd Rwsiaidd rhi:
Hawl "digenedlaetholi".

Tanau hoen Putin anwar yn creu ofn
Drwy'r Wcrain, a galar;
Diafol dieddfr
Â'i wanc lwfr niwclear.

Pa fodd mae dyn yn goddef afraadaeth
Ei frodyr yn dioddef
O gynllun magu hunllef
Oed anffawd aerdrwd Kiev?

Atsain drwy'r Wcrain fel cryd - heb amod
Mae'r bomiau'n lladd ysbryd
Â'u dicter, gwaie pob ergyd
Gwallgo'n bwydo rhyfel byd.

Gwybod
(20220228)

Gwynfyd yw bywyd dros bedd - nawdd ein ffydd
Yw'n ffordd tan y diwedd;
Coelio ginosco yw'n heddw;
Gair anwyl ein gwirionedd.

(B. yn sôn am lloan a "gwybod" 'ddoe.)

O'nCoed
(20220224)

Dyma arswyd amhersain - cri acw'r
Crawcio'n diasbedain;
Rhanog ôl derwen gelain:
Anedd brid senedd y brain.

(Derwen yn farw ar y ddôl; meddwl am yr Wcrain, a covid, geiriau gwag gwleidyddion, a henaint.)

YBregeth
(20220222)

Ni wnawn ffoi o wenwyn ffawd - crwydro'r nudd
Pob dydd yw'n diweddawd
Yn feddw digyfaddawd
Dan yr haul, pob dyn a'i rhawd.

(B. yn sôn am Lyfr Y Pregethwr P9 ddydd Sul.)

Geiriau
(20220220)

Rhai creulon, calon yn cau - rhai chwervw'n
Carcharu'r synhwyrau;
Dwyn o ras i dynu'r iau:
Peryg oer pŵer geiriau.

(Paratoi sgwrs ar bŵer geiriau.)

YDeri'nYmdaraw
(20220218)

Gan ffiseg rad daeth tafliad dis - twrw
Ystorom bu'r dewis;
Su hen wynt, tro'r pwysau'n is
A hyrddod hynod Eunice!

Sarug ael banau Sir Gâr - anedd daer
Mynydd Du yn gymar;
Cri'r pellteroedd, bloedd o bla
Rhin tônau'r corwynt anwar.

Anial oer i'n chwythu'n lân yw'r rhowynt
Dy'n rhoi ym mhobman!
Swyawr hudol heb drydan
Yn y tŷ o flaen y tân!

Enyd machlud yw crud creider - o hynt
Y gwyntoedd, addfwynder;
Golau i bau di-bŵer,
Dyma nos arian 'da'r sêr.

(Gwynt mawr yn GG. Gweithio tan i'r trydan ddiffodd, wedyn ymarnd am dro, a threilio'r nos wrth y tân, a gweld y sêr drwy ffenest y parlw.)

BanCyhirych
(20220217)

Mynd adre'n awr yw'm chwenych - bri enaid
Yw y bryniau mynych;
Unwaith eto'r gwawrio gwych
Ogyraedd Ban Cyhirych.

(Cyrru heibio'r Fan ar y ffordd drwy ben Cwm Tawe.)

UnOed
(20200214)

Mae'n ddiwrnod plentyn gwyn â'i gân - un bloedd
O ben blwydd i'r eiriau;
Achlysur difyr Dyfan
Rydd lawenydd ar wahân!

(Penblwydd cyntaf D.)

GwlawMân
(20220211)

Egwyl o hud cyddwysiad glân yw'r niwl
Rhana'i eli diddan
Cyda'r nos, neithdar arian
O gwllwm oer y gwllaw mân.

(Gwllaw mân yn drwm heno. Tywydd Cwm Tawe.)

Coed
(20220210)

Eglwys a goellia'r rhaglen - haul unig
Melynaidd ar goglen;
Efydd llonydd dan ei llen,
Nawdd euraidd gangau'r dderwen.

(Eistedd o dan y dderwen ger yr hen gae peldroed ar y ddôl.)

Lleisiau'rNos
(20220210)

Cyfrl hynafol yw'r nen - oes arian
Pob seren i'w darllen;
Deall dweud y lleuad wen
Ar wib rhydd llais i'r wybren.

(Gorwedd yn y gwely yng ngolau'r lleuad.)

DeledDyDeyrnas
(20220206)

Mynydd baich wrth Edmund bach â'i oslef
Gwnaeth Aslan, bu glanach?
Llwrw'r lôr i'r Llew a'r wrach:
Gwefru hoen y gyfrinach!

(B. yn sôn am C.S.Lewis y bore 'ma.)

YrAtgyd
(20200204)

Nid oes amau cydsymud ôl agwyr
Esblygiad ddychrynilyd
Lwybreiddiad! Datrysiad drud
Yn gytgord gydag atgyd!

(Ceisio canfod ffynhonnell gronynnau'n ymledu ar y gwynnt â hafaliad differol a datrysiad atgyd (adjoint)).

CoedYCreunant
(20220129)

Rhim o bin o drum i bant - euocter
A duder diwydiant;
Tawel foes Hywel â'r sant:
Cwr hanes Coed Y Creunant.

(Mynd i gerdded gyda S.)

PenYDaren
(20220128)

Am mae hawdd peidio meddwl - hen gyfaill
Sy'n gofyn am drwbwl:
Ar ben ei hun, un dyn dwl
Yn camu lan drwy'r cwmwl!

(Ar ben mynydd a gwled braid dim.)

Heo
(20220123)

Ceinaf yw trwsio cynor - cael rhanu
Coel yr enaid agor;
Eli gweddi a gwyddor
Rhydd dros y meysydd i'r môr.

(Ym M. am y penwythnos, a meddwl wrth drwsio pren yn yr ardd, a'r môr yn y cefndir.)

Lleu
(20220118)

Ysbrydoledig fendigiad ar goedd
Â'i dragwyddol fwriad;
Â'i ysol wedd dros y wlad,
Prydydd, llywydd yw'r lleuad.

(Lleuad llawn hyfryd.)

YPregethwr
(20220117)

O fyw panic daw dicter - drwy dy waith
Daw hirdaith â'n dewdrer
I fyw'r godidocaf her
Yn ufudd os yn ofer.

(Gwyllo hanes Huw Edwards yn 60, ac yntau'n sôn am lyfr y Pregethwr.)

Lliw
(20220116)

Enfys o farian gydranau - ceidwad
Cyhoeddus deganau;
Cynig i'n hoenig fwynhau
Gwaith celfydd llywydd lliwiau.

(T. yn creu ar gyfer D. yn y garej!)

Aur
(20220114)

Rhyfedd bu'r machlud heddi' - fel cyffur
Â'r awyr yn rhewi;
Eiliad melys brofiad, sbŷi'r
Aur Aran ac Eryri.

(Machlud a gwrthdroad anhygoel eto heno. Eryri, Carnedd y Filiast, Yr Arenig, Cadeir Idris a'r Aran mewn aur.)

Niemöller
(20220109)

Daethant yn gyntaf am y Comiwnyddion;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn Gomiwnydd.
Daethant wedyn am y Sosialwyr;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn Sosialydd.
Daethant wedyn am y undebwyr llafur;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn undebwr.
Daethant wedyn am yr lddewon;
Dywedais mo'r un gair
Am nad oeddwn yn lddew.
Yna daethant amdanaf i,
Ac nid oedd neb ar ôl i siarad drosof.

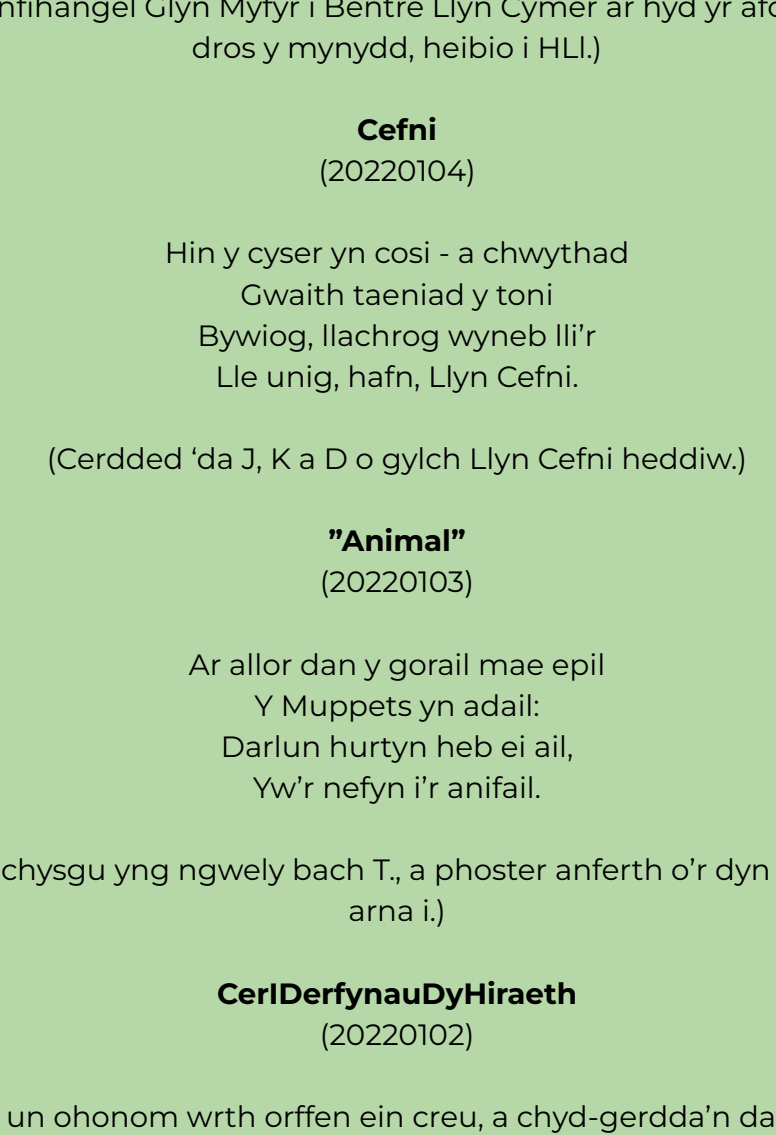
(Trosiad o "Daethant yn gyntaf" gan Martin Niemöller, am greulondeb y Natsiaid, a gormes yn gyffredinol.)

Maddau
(20220108)

Hoffus sail metamorffisis - Arall
Yw'n deall a'n dewis:
Awn o brawf, a thalu'i bris
A phwyswn ar affesis.

(B. yn sôn am rym maddeuant y bore 'ma.)

TrumNantFach
(20220105)

Lledu mae'r colli hyder o gyraedd
Ag eira'n y pellter;
Ond i'r ffol mae rwydau'r ffer,
Hwn yw hin Cwmpenaner.

(Parcio yng Nghwmpenaner wrth yr hen ysgol, cerdded drwy fferm Nant Fach lan i'r Drum. Golygfeydd bendigedig. Y bwriad oedd cyraedd Garnedd Y Filiast, ond gormod o eira. Cyngor y ffermwr oedd dechrau o fferm Blaen-Y-Cwm y tro nesaf, i osgoi gwaethaf y grug trwchus a'r corsydd.)

Myfyr
(20220104)

Nef yw oriau cyfaredd - dyma siol,
Dyma gol ymgeledd;
Taren Cwrn Alwen a hedd
Lle uwch, Hafodty Llechwedd.

(Cerdded yddoe o Lanfihangel Clyn Myfyr i Bentre Llyn Cymer ar hyd yr afon Alwen, a dychwelyd dros y mynydd, heibio i HLL.)

Cefni
(20220104)

Hin y cyser yn cosi - a chwythad
Gwaith taeniad y toni
Bywiog, llachrog wyneb lli'r
Lle unig, hafn, Llyn Cefni.

(Cerdded 'da J, K a D o gylch Llyn Cefni heddiw.)

"Anima"
(20220103)

Ar allor dan y gorail mae epil
Y Muppets yn adail:
Darlun hurty'n heb ei ail,
Yw'r nefyn i'r anifail.

(Peswch drwy'r nos a chysgu yng ngwely bach T., a phoster anferth o'r dyn ei hun yn edrych i lawr arna i.)

CerlDerfynauDyHiraeth
(20220102)

Sieryd Duw â phob un ohonom wrth orffen ein creu, a chyd-gerdda'n dawel â ni allan o'r nos.
Dyma'r sibrydion y clywn:
Tydi, anfonwyd allan y tu hwnt i'th gof, cer i derfynau dy hiraeth. Ymgorffora fi. Enyna fel fflam, â chysgodion mawr y caf symud ynddynt.
Gad i bopeth ddigwydd i ti: pryderthwch ac arswyd. Dalia ati. Nid oes teimlad sy'n derfynol. Paid â gadael i'th hun fy ngholli.
Gerllaw mae'r wlad a elwir bywyd. Adweini hi wrth ei difrifoldeb.
Rho im' dy law.

(Rainer Maria Rilke, Llyfr Oriau, l 59. Cyfieithwyd o'r cyfieithiad Saesneg gan Joanna Macy)

Calan
(20220102)

Modd heulwen i'n meddyliau - ac heulwen
Calan i'n calonau;
Awyr clir y gwir o'r gau
Ym moliant di-gymylau.

(B. yn dyfynu Nantlais "di-gymylau" a meddwl.)

NosGalan
(20220101)

Teced rhagdybiaeth fedrus - her adio
Amrediad gofalus;
Odrwydd newid blwydd yw'n blys
Hyd oriau hwyl "Hyderus"!

(Aros tan haner nos yn chwarae "Hyderus", sy'n wych!)